

“Червона книга Полісся”

Підготував:
учень 4 – Б класу
Яременко Антон

ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ

Червона книга України - основний документ, в якому узагальнено матеріали про сучасний стан рідкісних і таких, що знаходяться під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, на підставі якого розробляються наукові і практичні заходи, спрямовані на їх охорону, відтворення і раціональне використання.

До Червоної книги України заносяться види тварин і рослин, які постійно або тимчасово перебувають чи зростають у природних умовах на території України.

Полісся – це лісовий край, де найпоширенішими є дубово – соснові та соснові ліси (бори).

Є тут рослини з Червоної книги України: сон, журавлина дрібноплода, росичка, зозулині черевички, лілія лісова, підсніжник.

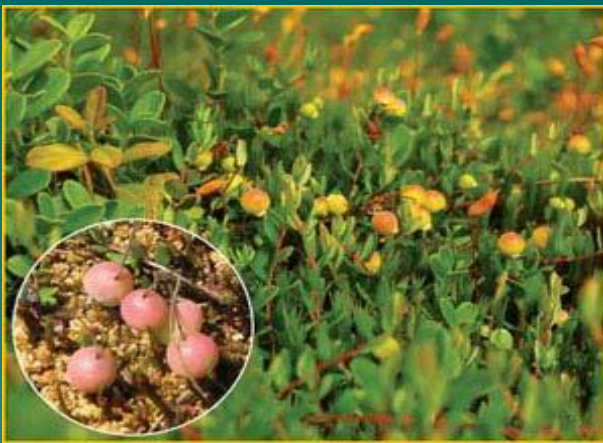
Різноманітний і тваринний світ Полісся. Тут живуть тхір лісовий, горностаї, заєць-біляк, видра, які занесені до Червоної книги України.

Великий

- Багаторічна трав'яниста рослина заввишки 10-40 см, з густим жовтуватим опушенням, квітки (діаметр 3,5-6 см) одиничні, келихovidні, світло-фіолетові. Цвіте у квітні - травні, плодоносить у червні – липні, розмножується насінням.
- Рoste на галявинах дубових лісів, на сонячних узліссях Подільської височини, Правобережного Лісостепу.
- Занесено до Червоної книги України (1980).

Журавлина дрібноплода

- ◆ Сланкий вічнозелений кущик з пагонами 10–30 см завдовжки, до 5 см заввишки. Стебло лежаче, тонке, ниткоподібне, розгалужене. Листки дрібні 3–6 мм завдовжки, зверху темнозелені. Квітки рожеві, поодинокі, на голих квітконіжках. Плід — куляста темноредна ягода 0,5–0,7 см діаметром. Цвіте у травні–липні. Плодоносить у серпні–вересні. Розмножується вегетативно і насінням. Зростає на болотах.
- ◆ Охороняється в Поліському, Рівненському ПЗ, Карпатському, Шацькому, «Горгани», «Синевир» НПП та в деяких заказниках Правобережного Полісся. Заборонено заготівлю рослин, порушення місць зростання, осушення боліт, витоπτування.

Росичка середня

Рослини-хижаки — не такі вже й дивні на планеті, їх більше ста видів. Це зовсім невеличкі, 3-15 см заввишки, багаторічні трав'янисті комахоїдні рослини.

Росичка середня зустрічається на торф'яних болотах у північній частині лісостепу, Поліссі.

Зозулині черевички справжні

Чисельність цих рослин скорочується через вирубування лісів, господарську діяльність людини, збирання на букети і викопування рослин, витоптування худобою. Треба пам'ятати, що зацвітає ця чарівна орхідея лише на 16-17-й рік, і як буває прикро, коли її квітку зриває байдужа рука.

Із народної скарбнички

Вважалось, що золотаві черевички, які нагадують квітку цієї орхідеї, носила богиня весни, кохання і краси Венера. Одного разу вона загубила черевичок. Там, де він упав на землю, виросла ця квітка, саме тому її ще називають «Венерин черевичок».

Лілія лісова

Останнім часом чисельність лілії лісової помітно зменшується. Це результат не лише зривання рослини на букети. Значної шкоди завдає виду випасання в лісах худоби, витоптування під час відпочинку. Препарати лілії лісової використовують у народній медицині лише для лікування опіків і гнійних ран.

Охороняється у Карпатському біосферному заповіднику, у природних заповідниках: «Розточчя», «Горгани» і «Медобори»; у національних природних парках: Карпатський, Шацький, Ужанський, Синевир та Сколівські Бескиди; у Надсянському регіональному природному парку.

Підсніжник білосніжний

- ◆ Підсніжник білосніжний – в Україні поширений переважно на Правобережжі, трапляється в Карпатах та Прикарпатті, на півдні Полісся, в Лісостепу. Зростає в листяних лісах, на галявинах та чагарниках. Основними причинами зменшення чисельності виду є масове зривання на букети, викопування цибулин.

Тхір лісовий

Тхір - це представник класу Ссавці з сімейства Куньи. Є типовим хижаком. Тхори є розумними, спритними та обережними тваринами. У разі необхідної потреби вони відмінно захищаються: ці хижаки починають вести себе агресивно, сильно кусатися і, звичайно ж, пускати в хід свою погано пахнучу рідину. Такий прийом часто збиває собак зі сліду. Ці хижаки мешкають в горах, лісах, на полях, рівнинах. Частенько тхорів можна зустріти біля людського житла.

Тхір - це відносно невеликий хутровий звір. Довжина тільця самця може досягати 50 сантиметрів, а самки - 40 сантиметрів. При цьому на хвіст доводиться до 20 сантиметрів. Знамените хутро цих тварин має чорно-бурі тони, з боків - забарвлено в каштановий колір. Над маленькими і чорними очима у цих звірків є жовто-білі цятки, такий же колір має і мордочка.

Горностай

- ◆ Горностай віддає перевагу зволоженим ділянкам з високим травостоєм. Мешкає у дуплах, під хмизом та в різних порожнинах. Він харчується норицями, мишами, ховрахами, пацюками, ондатрами та водоплавними птахами, хоча також їсть риб, рептилій та плоди рослин. Робить схованки харчів. Шлюбний період триває близько 6 місяців, у виводках буває 3–14 щенят.
- ◆ Невелика тварина, довжина тіла самців — 26–31, самок — 20,5–26,8 см; маса, відповідно: 158,3–320 та 142,5–205 г. Має невисоке щільне хутро, яке влітку набуває коричневатого-жовтуватого-сірого, а взимку, окрім кінцевої чорної третини хвоста, — білого забарвлення.

Заєць - біляк

В Україні мешкає кілька сотень біляків. У Поліському ПЗ і прилеглих регіонах до 50 осіб.

Причини зміни чисельності: вирубування лісових масивів, браконьєрство, посилення хижацтва лисиці у зв'язку з зростом її чисельності.

Зустрічається у всіх типах лісових насаджень. Веде присмерковий спосіб життя. Гін з середини лютого до кінця липня. Буває від 2 до 4 виводків. На 8–9 день після народження молоді можуть самостійно їсти. Живиться рослинною їжею: злаками, різною травою та лісовими ягодами. Зимом їсть пагони та кору дерев, сіно.

Тварина середнього розміру, за складом тіла нагадує кроля. Довжина тіла — 44–74 см, вага — 2,5–5,5 кг. Забарвлення літом буро-сіре, зимою — чисто біле. Хвіст чисто сірий без чорного волосся, кінчики вух чорні протягом всього року.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони: Занесений до Червоної книги України (1994).

Видра

◆ Спостерігається зростання чисельності, причиною є зменшення мисливського тиску та потепління клімату, яке дало змогу зимовим мігрантам освоїти нові місця. На сьогодні в Україні мешкає щонайменше 70 особин цього виду.

Видра веде сутінково-нічний спосіб життя. Живе в норі з 1–2 входами, що розташовані під водою і над нею; часто займає старі ондатрові та боброві житла. Харчується рибами та річковими раками. Весною її раціон доповнюють комахи, п'явки та мушлі. Не гребує вона рептиліями, водоплавними птахами, гризунами та землерійками. Іноді робить схованки корму під нависами берегів. У виплоді буває 2–3 (1–5) малюків, які народжуються 1 раз на рік переважно у норі, хоча відомі випадки їх знахідок у відкритому лігві. Віддає перевагу озерам, річкам з захищеними берегами та заростями очерету. У деяких місцях живе на узбережжі морів.

Порівняно великий звір: довжина тіла самців — 46–90 см, самок — 54–68 см, маса: 6–10 та 3–6 кг. Має довгий хвіст (21–46 см), щільне та коротке хутро коричневого відтінку; пальці на задніх ногах з'єднані шкірястими перетинками.

Висновок

ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ Є ОСНОВОЮ ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ (ПЛАНІВ ДІЙ), СПРЯМОВАНИХ НА ОХОРОНУ ТА ВІДТВОРЕННЯ РІДКІСНИХ І ТАКИХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ, ВИДІВ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО СВІТУ, ЗАНЕСЕНИХ ДО НЕЇ.

ЗАВДАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЧЕРВОНУ КНИГУ УКРАЇНИ Є РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РІДКІСНИХ І ТАКИХ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ЗНИКНЕННЯ, ВИДІВ ТВАРИННОГО І РОСЛИННОГО СВІТУ, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ, З МЕТОЮ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗНИКНЕННЯ ТАКИХ ВИДІВ ІЗ ПРИРОДИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХ ГЕНОФОНДУ.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!